

A víz világnapja ***2024. március 22.***

Ha én zápor volnék

*"Ha én zápor volnék,
égig érő zápor,
áztatnám a földet
istenigazából."*

Károlyi László

„A szorgolás kötelező, az adott szót megtart” - Varga Ákos

Elemzés

A kukorica- és a búza világpiacon helyzete

Fordulat helyett további, érdemi árcsökkenést hozott a gabonapiacokon a 2024-es év januárjának első fele. A rekordtermésekhez stagnáló vagy csupán mérsékelten emelkedő felhasználások társulnak, az így kialakult kínálati többlet változatlanul nyomás alatt tartja a két legfontosabb gabonaféle, a búza és a kukorica nemzetközi tőzsdei jegyzéseit.

Kukorica

Az elmúlt közel fél évben talán már megszokhattuk, hogy az USA Mezőgazdasági Minisztériuma (USDA) által kiadott, havi rendszerességgű – a piaci szereplők által kiemelt figyelemmel kísért – riport (WASDE) rendre felfelé korrigálja a várható terméssel és készletekkel kapcsolatos prognózisait. A január 12-én elérhetővé vált jelentés mégis tudott meglepetést okozni, hiszen az aktuális előrejelzés, az előző havi kulcsadatokat jelentősen megemelve, felülmúlta a legtöbb piaci-elemzői várakozást. A jelzett 1,235 millió tonnányi globális termés új rekord lehet, mint ahogyan rekord a közel 390 millió tonnányi amerikai és a 289 millió tonnás kínai kukoricavolumen is. Az Egyesült Államok esetében a rekordmennyiséghez társuló hozam meghaladja a 177 bushel/acre, azaz a 11 tonnás hektáronkénti átlagot (sic!).

Ukrajna a háború ellenére is sikeresen megőrizte a világ egyik vezető gabonaexportőr státuszát, az Európai Unióhoz való közeledése és a külföldi közvetlen tőkebefektetések (FDI) liberalizációja akár további jelentős hozamemelkedéseket hozhat a mezőgazdasági szektorban, addicionális kínálatot generálva az EU (és természetesen Magyarország) szomszédságában. A fentiek tükrében áremelkedés a magyarországi kukoricapiacra sem következett be, sőt, a stagnáló árak némileg meglepőek is lehetnek a MATIF-jegyzések folyamatos csökkenésének tükrében.

Exportkereslet praktikusán nincs, vevőként a feldolgozók és a takarmányfelhasználók közölnek árakat. Az eladói aktivitás alacsony, vélhetően a termelők továbbra is várnak az értékesítéssel, a magasabb árak reményében.

Búza

A kukoricával összevetve talán kevésbé volt mozgalmas az USDA búzával kapcsolatos aktuális prognózisa, a legfontosabb adatok korrekciójának iránya azonban itt is felfelé mutatott. Az előző havi adatokkal szemben emelkedett a globális termés, a felhasználás és a fordulókészletek szintje is, azaz a búza esetében sem történt érdemi változás a fundamentumokban.

Az árak mindkét benchmark (CBOT, MATIF) tőzsde esetén lefelé mozogtak, még úgy is, hogy az elmúlt hetekben több vevő is aktív volt. A belföldi piacon a vevők exportra a jó minőséget keresik, míg a gyengébb minőségre a hazai malmok adnak ajánlatokat, jellemzően már május-júniusi teljesítés mellett. A kereskedők a korábbi években új termésre vonatkozóan januárban már közöltek árakat, idén egyelőre nehéz 2024-es termésre ajánlatot kapni.

Fokozódnak a várható termés mennyiségével kapcsolatos bizonytalanságok: a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara jelentése szerint a vetésterület csökkent, a decemberi minősítés szerint az elvetett búzák általános állapota jelentősen elmaradt az előző évben tapasztaltaktól. Az állományban mind belvíz, mind fagykárak felmerültek, egyre inkább úgy tűnik, az idei évben a betakarításra kerülő mennyiségek elmaradnak a tavalyi kiváló eredményektől.

(Forrás: Agrárgazdat-Hungrana: Reng Z.)

Interjú

Szójatermesztési mesterfogások **Póczik Miklós, Nébih Szombathelyi Fajtakísérleti állomásának vezetője**

Szombathely térségében 110 hektáron folyik a szántóföldi termesztés. Az üzemi méretű szántóföldi árutermelés mellett 20 hektáron nagyszámú növényvel kísérleteznek.

- Hogyan áll össze a vetésforgó?

Mi az AÖP-ben a táblaméret korlátozást és a növénytermesztés diverzifikációja gyakorlatot választottuk, tehát hogy minimum öt növényt termesztünk. Ez egyébként a kísérletek és a piaci helyzet miatt is abszolút indokolt.

Korábban volt arra példa egy-egy területen, hogy búza-repce bikultúrában folyt a termelés, de a napraforgó-kísérleteknél felütötte a fejét a szklerotíniás megbetegedés. Repce után ugyanis túl sok szklerócium maradt a talajban, ami több év alatt sem tűnt el. Gombaölő szeres kezelést viszont nem végezhetünk a kísérletek során, hiszen többek között a betegségek ellenellenálló-képességét is vizsgáljuk, az eredményeket pedig torzítná, ha permeteznénk. Kénytelenek voltunk olyan megoldást találni, ami vegyszerek nélkül támogat minket a kórokozók visszaszorításában.

- A vetésforgóban mivel társítható a szója?

A néhány főnövény mellett vannak más opciók is, és ezt a gazdálkodók is tudják, csak nehezen vágnak bele, mert több alternatív növény esetében távol van a technológia attól a rutintól, ami hosszú évekig elegendő volt a rentábilis termeléshez.

Vas megyében az Agrárkamara sok energiát fektet abba, hogy a szójatermesztés erősödjön, és látszik is a vetésterületen. De azért vannak más lehetőségek, ilyen például a mák. Kifejezetten rentábilisan termesztethető, persze a technológia nem annyira könnyen kivitelezhető, mint pl. a kukoricánál vagy a búzánál.

A cirok kifejezetten jó választás lenne azokon a területeken, ahol gyakori a vadkár, ugyanis a vadak sokkal kevésbé kedvelik, mint a kukoricát vagy a napraforgót. Ahol ezeket a növényeket szinte nem lehet termesztetni, ott a cirok még mindig tartogat lehetőségeket.

A cirokkal kapcsolatban az értékesítési nehézségektől tartanak talán a gazdálkodók, pedig el lehet adni, de tény, hogy előrelátással, előre megkötött szerződéssel.

- A kevesebb növényvédőszer használat egyre inkább előtérbe kerül.

Ennek sok előnye van. Az egyik az, hogy megfelelő vetésforgó esetén jó eséllyel kevesebb gombabetegség fordul elő, így kevesebb kezelés szükséges. Egyrészt azért, mert általánosan megfigyelhető, hogy ugyanaz a gombafaj több növénykultúrát is képes megbetegíteni, másrészt pedig bikultúra esetében olyan hamar visszakerülhet ugyanaz a növény a területre, hogy akkor még a gomba szaporítóképletei teljesen életképesek. Nagy lépés volt az is a növénykultúrák összeállításában, amikor behoztuk a szóját a vetésforgóba. 2023-ban mindenből jó termésünk lett, de jó áron csak a szóján tudtunk túladni, ráadásul jóval kisebb az inputanyag-igénye, mint például a kukoricának vagy a repcének.

**A szója esetében az előregondolkodás
legalább olyan fontos, mint maga a gyomirtás**

- Vitatott kérdés: mennyi nitrogén kell a szója alá?

Amikor belevágtunk a szójatermesztésbe, csak fél hektáros területen kísérleteztünk vele. Egy nagyobb tábla részeként vetettük napraforgó, kukorica és cirok mellett. Eleinte kipróbáltuk azt, hogy a többi növényhez hasonló mennyiségű nitrogént juttatunk ki a szója alá is, mígnem egyszer pontosan emiatt vált szinte betakaríthatatlanná. Az egyik csapadékos évben egész egyszerűen visszazöldült a szója a túl sok nitrogén miatt, nem érett be.

Azóta 13,5 kiló nitrogén-hatóanyagot szoktunk kijuttatni hektáronként, ami a búza és a kukorica esetében használt mennyiségnek körülbelül a tizede. Vannak, akik egyáltalán nem tesznek alá nitrogént, szerintem az induláshoz viszont nem árt egy kis támogatás. Nem mehetünk el az utóvetemény-hatás mellett sem. Szója után általában kukoricát vetünk, és kevesebb nitrogénnel érjük el ugyanazt az eredményt, ha megfelelő volt a gümőképződés.

- Gyomirtási gondok a szójánál.

Szójánál az előre gondolkodás legalább olyan fontos, mint a gyomirtás. Már az előveteménynél is kalkulálok azzal, hogy ha utána szója lesz, akkor lehetőleg ne szaporodjanak el az évelő gyomok, a mezei acatot például szinte lehetetlen kiirtani, de a parlagfűvel sem lehet mit csinálni, ha „elszabadult”. Helyesebben jöhetne a kapálás, de az óriási munka.

Szója előtt most például őszi búza volt. Már a búzánál igyekeztem arra figyelni, hogy azok a gyomok, amelyek a szójában problémát okoznak, ne szaporodjanak fel, egyébként pedig a kalászos aratása után elegendő idő áll rendelkezésre arra is, hogy rendbe tegyem a tarlót. Vetés után preemergens gyomirtást végzünk. Vannak évek mikor ez elég, de általában állománykezelést is el kell végezni, főleg az elhúzódo gyomkezelések miatt.

- A szántás ma slágertéma. Mi a véleménye erről?

A szántást nem a mi nemzedékünk találta fel, régóta benne van a gondolkodásban, az agrotechnológiában, és nem gondolom, hogy ki lehetne jelenteni, hogy csak káros lehet egy olyan technológiai elem, amit eddig alapvetően szinte mindenki alkalmazott.

Tény, ahogy abban a korban, amikor a szántást „feltalálták”, nem volt nagy szortimentje a talajművelő gépeknek, mára ez teljesen megváltozott, van más választás is. Ezért nem is vagyok a „mindenáron szántunk” véleményen, de azt gondolom, hogy van olyan körülmény, amikor nem lehet kihagyni. 4-5 évente szerintem szükség van rá, a gyomok visszaszorításában is fontos szerepe van ennek. A szántás kapcsán inkább a lezárás jelentőségét emelném ki.

Itt Szombathely környékén viszonylag kötött talajok vannak, ha én ezeket nem lazítom fel, és lehullik rengeteg csapadék, mint az idei télen is (100 mm), akkor olyan tömött lesz a talaj, hogy lehetetlenné válik tavasszal a vetés.

Vannak egyébként olyan növények, amelyekkel másodvetésként jól lehet talajt lazítani. Ne felejtjük el azt sem, hogy nem minden gazdaságban vannak meg azok a gépek, amelyekkel szántás nélkül is megfelelő talajt tudnak készíteni.

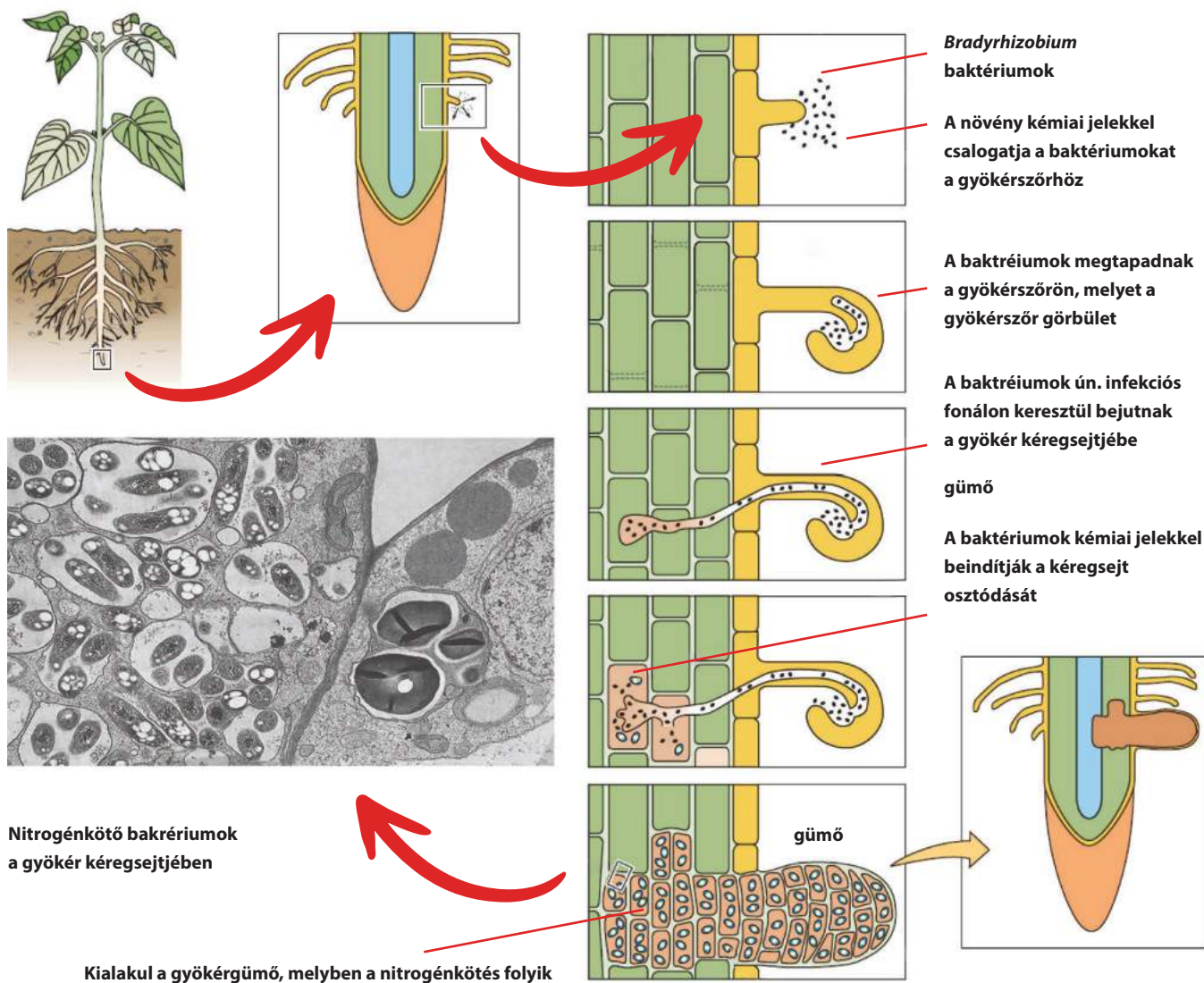
(Forrás: Agroinform: Sarok E.)

Hasznos, érdekes

 A nitrogénygyűjtő szója**A nitrogénygyűjtő gümők kialakulásának folyamata**

A pillangós virágú növények biológiai sajátossága a nitrogénygyűjtő gümők képződése, mely folyamatot az alábbi ábrán láthatjuk.

Miért fontos a jó gümőképződés és mi befolyásolja?

A megfelelő gümőképződés esetén a növény nitrogén-ellátottsága jó, így egészségesen fejlődik és természetesen minőségben is jobb eredményeket hoz, mint ha gyengén vagy egyáltalán nem képződnek gümők. Természetesen igaz ez a szójára is. Mi befolyásolja a gümők képződését?

- **A felvehető nitrogén mennyisége:** ha túl sok nitrogén hatóanyagú műtrágyát adunk, akkor elmaradhat a megfelelő gümőképződés. Ennek az az oka, hogy a növény a nitrogén jelenlétében nem „indítja el” a gümőképződési folyamatot. Az ajánlott nitrogénmennyiség a szója esetében maximum 30–50 kg/ha, de talajadottságoktól, illetve a hozzáférhető nitrogén mennyiségétől függően el is lehet hagyni.
- **A talajok hőmérséklete és levegőzőtsége:** a kutatások és a tapasztalatok alapján elmondható, hogy a túl hideg és levegőtlen talajokban nem képez gümöket a szója. 35 °C talajhőmérséklet fölött ugyancsak csökken a gümők száma.
- **A tápelemek jelenléte:** bizonyított, hogy a gümőképződéshez a foszfor, a mangán és a molibdén szerepe kulcsfontosságú. Kevés, de pozitív tapasztalat van még a cink és a réz jótékony hatására vonatkozóan is. A bór utánpótlása pedig javasolt, mert hiánya visszamaradást okoz.

- **Egyes növényvédő szerek, gyomirtók:** kimutatható, hogy néhány növényvédő szer jelentősen csökkenti a baktériumok csíraszámát, így a rhizobiumokét is.
- **Megfelelő gümőképződés** csak optimális talaj-pH mellett várható, 6 pH alatt, illetve 7,5 pH felett csökken a gümők kialakulásának mértéke.
- A szója **N-szükségletének kb. 40–50%-át** a légköri N megkötésével fedezi, amennyiben a megfelelő gümőképződés megtörténik, ezáltal jelentős mennyiségű N-műtrágya kijuttatása feleslegessé válik.
- Kísérletek tanúsága szerint a hozam akár 20 százalékkal, a **fehérjetartalomban** pedig 2-3 százalékkal nőhet az oltás hatására.

A talajoltás bölcsője a szójánál található

Mivel a szója Magyarországon nem őshonos növény, így a gümők kialakulásáért felelős *Bradyrhizobium japonicum* baktérium sem található meg talajainkban, ezért kell oltani a szóját.

Azokon a területeken, ahol már néhány éve termesztettek szóját, és azt oltották is, ott jelen van valamilyen mértékben a baktérium, így a szója megtalálja szimbiota partnerét. Ugyanakkor egyes termelői vélemények szerint a megismételt oltás biztonságosabb termesztést, magasabb termésátlagot eredményezett.

(Forrás: Agrárszektor - AGRO.bio(x) Daoda Z.)

Talajszerkezet

Durván csökken a szervesanyag-tartalom

Az Agrárvezetői Konferencián Dr. Hetesi Zsolt egyetemi docens a szélsőséges időjárási gondokat és lehetséges megoldási javaslatokat elemezte.

„A 2022-ben a sok évi átlaghoz képest országszerte 20-30%-os csapadékhány volt, de voltak olyan területek, ahol 40%. 2023-as évben viszont voltak olyan területek ahol 50%-al meghaladta a csapadék a sok évi átlagot. Statisztikailag szignifikánsan megnőtt a hosszú csapadékmentes periódusok száma”.

„Időjárásunk a jövőben 2-3 hetes átlagtól eltérő periódusokkal lesz jellemezhető. 2-3 hétig hidegebb lesz a megszokottnál, aztán 2-3 hétig melegebb lesz a megszokottnál” – tette hozzá.

A talajszerkezet

A számunkra elérhető kb. 50-70 cm mélységnek (az „A réteg”-nek) a szervesanyag-ellátottsága, szerkezete, a talajban lévő pólustelep átlagos és statisztikai méretezése, a benne lévő élő anyag (baktériumok, gombák) mennyisége fogja meghatározni, hogy a növény jól érzi-e magát vagy nem. A mérsékelt égöv olyan talajokkal rendelkezik, melyeken hosszú távon lehet gazdaságos termelést folytatni. Amennyiben a talajt nem bolygatjuk, akkor az idő előrehaladtával egyre nagyobb lesz a gombák tömege a talajban a baktériumok számához képest – kialakul az a kívánatos egyensúly, amiben a növény jól érzi magát.

A talajok összetétele határozza meg, hogy a talajban mennyi az apró granulátumoknak és a nagyobb daraboknak a száma. A legszerencsésebb talajtípus a vályog talaj, melyben relatíve kevés a homok és kevés az agyag is. A vályogtalajok részecskemérete átmenet a nagyon kicsi és nagyon nagy között, vízmegtartó képessége relatíve a legnagyobb abban a tartományban, amit kapillaris víznek hívunk, ez a gyökerek számára elérhető. Az a cél, hogy a talajunk ilyen legyen.

Aggasztó szervesanyag csökkenés

Míg egy erdő talaj 7-8% szervesanyag-tartalommal rendelkezik, egy öntéstalaj képes 10-12%-os is lenni, addig egy gépesített művelés alá eső talajnak csupán 2,3 % a szerves anyag tartalma.

A mérések alapján kiderült, hogy a szervesanyag-tartalom a művelés elkezdésével rögtön csökkenni kezd. Ha juttatunk is vissza szerves anyagot, pl. trágyát, az csak akkor tud humusszá válni, ha jelen vannak azok az élőlények melyek feldolgozzák. Ha az élőlényeket minden szántással elűzzük onnan, akkor a szervesanyag feldolgozatlan lesz.

Az előadó lehetséges megoldásként a forgatás nélküli talajművelést emelte ki, amely támogatja a talaj kedvező tulajdonságainak növekedését.

(Forrás: Agroinform: Faar I.)

EU: zöld út a géntechnológiának

Az EU Környezetvédelmi Bizottsága szűk többséggel megszavazta az új nemesítési technikákat az Európai Unió tagállamaiban.

Versenyképesség, termésbiztonság

A döntéstől azt várják, hogy tovább haladhatunk az olyan új, a GMO-tilalmakat nem sértő nemesítési módszerek (NGT) teljes engedélyezése fel, amik nagy lehetőségeket kínálnak a mezőgazdaság és az élelmezésbiztonság szempontjából. Több EP-képviselő – és egyébként számos magyar kutató, nemesítő – szerint is mind a mezőgazdaság hatékonysága, mind a termésbiztonság, mind a globális gazdasági verseny miatt fontos, hogy előmozdítsuk az innovációt a mezőgazdaságban. Mint arról tucatnyiszor írtunk mi is, a precíziós genetikai módosítások, biotechnológiai nemesítési eljárások fő célja a klímaváltozás hatásainak enyhítése, a termés hozamok, beltartalmi előnyök növelése, a növényvédelem fokozása.

Jelölni kell – majd, ha egyszer odaérünk...

Az ökológiai gazdálkodásban azonban általában nem szabad új nemesítési módszereket alkalmazni, ezért több biogazdálkodó érdekképviselői szervezet bírálta a mostani döntést. Az EP szakbizottsága elutasítja az ilyen vetőmag-szabadalmakat, de hatásvizsgálatot tervez, amivel az a cél, hogy meghatározzák, szükség van-e a bioszabadalmi irányelv módosítására.

További változás, hogy a géntechnológiával módosított magokat külön kell jelölni, címkézni, s a gazdálkodók maguk döntenek el, melyik vetőmagot kívánják felhasználni a jövőben. Persze mindez még évekig nem lesz érzékelhető a forgalomban, hiszen évekbe telhet, míg az új szabályok hatályba lépnek az EU-ban.

(Forrás: Agrárágazat)

Vélemény

2 millió hektáron termesztnek genetikailag módosított növényeket

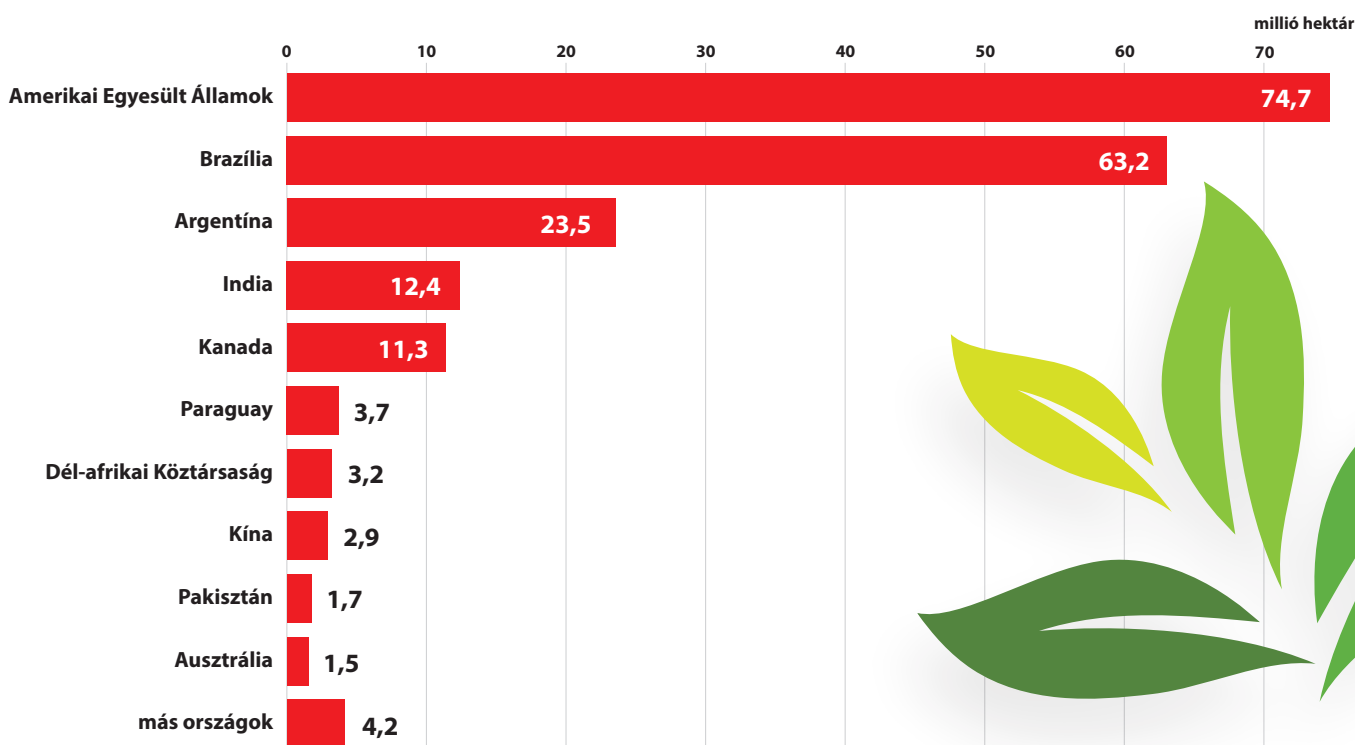
A genetikailag módosított (GM) növények a mai napig megosztó témának számítanak, a világon 27 országban termesztik őket. 2022-ben a GM-növények vetésterülete összesen 202,2 millió hektár volt, a legnagyobb területen, több mint 70 millió hektáron, az Amerikai Egyesült Államokban termesztették őket. A világon 27 országban termesztnek genetikailag módosított (GM) növényeket. 2022-ben ezen növények vetésterülete összesen 202,2 millió hektár volt.

A legnagyobb mennyiségben az Amerikai Egyesült Államokban termesztettek GM-növényeket 2022-ben, 74,7 millió hektáron. Második helyen Brazília áll 63,2 millió hektáros vetésterülettel, őket követi Argentína 23,5 millió hektárral, a negyedik helyen India áll 12,4 hektárral, az ötödik pedig Kanada volt 2022-ben 11,3 millió hektáros vetésterülettel. A 10-es listán szerepel még Paraguay, a Dél-afrikai Köztársaság, Kína, Pakisztán és Ausztrália. Érdekeség, hogy ezeken az országokon kívül a többi országban összesen mindössze 4,2 millió hektáron termesztnek genetikailag módosított növényeket.

• A genetikailag módosított növények vetésterülete a világon (2022)

A világon 27 országban termesztnek genetikailag módosított (gm) növényeket.

2022-ben a gm-növények vetésterülete összesen **202,2 millió hektár**, ebből:

A világon egyetlen ország van, ahol a GMO kérdése bekerült az alkotmány szintjére, ez Magyarország.

(Forrás: Agrárszektor)

Megjelent a KAP 2023-2027-es pályázati általános útmutató

Megjelent az Általános Útmutató a 2023 - 2027-es programozási időszakban a KAP Stratégiai Terv alapján meghirdetett pályázati felhívásokhoz. A dokumentum tájékoztatást nyújt a meghirdetésre kerülő pályázati felhívások tekintetében a kedvezményezettekre vonatkozó általános feltételekről.

Az útmutató kiegészíti az 54/2023. (IX.23.) AM rendeletet, valamint a megjelenésre kerülő felhívásokat.

A dokumentum számos követelményt, egyedi szabályt meghatároz, amely az adott projekt közvetlen és közvetett érintettjeire vonatkozik. Felsorolásra kerül a kizáró okok listája. Definiálják a támogatási okirat és a kifizetési okirat fogalmát. Tájékoztatást nyújtanak a jogorvoslati kérelmek benyújtási lehetőségeiről. A fejlesztéssel érintett ingatlanra vonatkozó feltételek is – az eddigi Általános Útmutatókhoz hasonlóan – megtalálhatóak a dokumentum 5. pontjában. Kedvezményezett típusonként meghatározzák az önerő igazolásának lehetséges módját és a projektvégrehajtás időtartamára vonatkozó előírásokat. A fentiekén túl a közbeszerzési, a tájékoztatási és nyilvánosságra vonatkozó kötelezettségekről is olvashatnak. Az Útmutató részletezi továbbá a környezeti és esélyegyenlőségi elvárásokat, a konzorciumokra vonatkozó szabályokat és az örökléssel kapcsolatos kérdéseket.

(Forrás: Nak.hu)

Eurostat: FÖLDÁRAK az Európai Unióban

Az egyes uniós országok és régiók közti árkülönbséget többek között a nemzeti tényezők (például a jogszabályok), a regionális tényezők (az éghajlat és az infrastrukturális hálózatokhoz való közelség) és a helyi termelékenységi tényezők (talajminőség, lejtés vagy vízelvezetés) is befolyásolják. Nem beszélve a kínálat és a kereslet piaci hatásairól, melyek – beleértve a külföldi tulajdonra vonatkozó szabályokat is –, szintén eltéríthetik a mezőgazdasági földterületek árát. 2022-ben az EU-ban 1 hektár szántóterület átlagos ára 10 578 EUR volt. Ez az átlagár a hektáronkénti 233 eurós átlagos bérleti díj 45-szöröse.

A rendelkezésre álló adatok szerint a 21 uniós országban 2022-ben az 1 hektár szántóterület ára a horvátországi átlag 3 700 EUR-tól a máltai átlag 233 230 EUR-ig terjedt. Ez utóbbi akkori árfolyamon (400 forint/euro-val kalkulálva) körülbelül 93 millió forintot jelent!

Három olyan uniós ország volt, ahol 1 hektár szántóterület esetében különösen jelentős regionális különbségek voltak a földárakban. Hollandiában az árak a frízföldi 66 051 eurótól a Flevoland-i 150 644 euróig terjedtek, az országos átlag hektáronként 85 431 EUR volt. Görögországban az árak 6 290 EUR (Dytiki Ellada) és 84 820 EUR (Attiki) között mozogtak, az országos átlag hektáronként 13 571 EUR volt. Spanyolországban az árak az extremadurai 4906 eurótól a Kanári-szigeteken 83299 euróig terjedtek, az országos átlag hektáronként 10263 euró körül alakult.

A legolcsóbb régiók Svédországban az Övre Norrland (átlagosan 2 041 EUR) és a Mellersta Norrland (2 437 EUR) voltak, ahol 1 hektár szántóterületért kellett ennyit fizetni.

Az EU egészét tekintve a szántóföldek nagyjából aranyat értek/érnek, az 1 hektárnyi szántóterület átlagosan 2 200 euróval került többbe, mint ugyanakkora gyepterület.

A bérleti díjak Svédországban Mellersta Norrlandban és Övre Norrlandban voltak a legalacsonyabbak (mindkettő esetében 24 EUR/ha), majd Szlovákia következett, a Stredné Slovensko és a Východné Slovensko régiók (39 EUR). Ezekben a régiókban az állandó gyepterületek jelentik a fő mezőgazdasági földhasználatot.

A GDP-mutató a múlté

Az Oeconomus Gazdaságkutató Alapítvány új komplex gazdasági mutatója az Oeco-Index, amely igyekszik a legfontosabb, rendszeresen publikált gazdasági és társadalmi fejlettséget bemutató jelzőszámokat egyetlen indexbe sűríteni. Ez olyan komplex jelzőszám, amelynek segítségével lehetővé válik az országok közötti összehasonlítás és a mutató időbeli alakulásának vizsgálata is. A mutató legnagyobb hozzáadott értéke, hogy átfogóbb képet adhat az egyes nemzetgazdaságok fejlettségéről – ismertette az új mutató apropóján rendezett szakmai kerekasztal-beszélgetésen Pásztor Szabolcs, az Oeconomus Gazdaságkutató Alapítvány kutatási igazgatója.

Minél több meghatározó jellemzőt érdemes figyelembe venni

Sokáig egy ország gazdaságának jellemzéséhez a GDP (bruttó hazai termék) mértéké használták fel.

Az Oeco-Index ezzel szemben elsősorban a GNI (bruttó nemzeti jövedelem) mértékére épít és 25, a Világbank által rendszeresen publikált gazdasági, társadalmi és a politikai rendszert bemutató részmutatót foglal magában. A végső indexnél 50 százalékos súlyt kaptak a gazdasági mutatók, 40 százalékosat a társadalmi mérőszámok, míg a leginkább percepción (észlelésen) alapuló politikai mutatók 10 százalékosat.

Gazdasági mutatók

Az Oeco-Index kiszámolásához a gazdasági mutatók közt használják az egy főre eső GNI-t (vásárlóerő-paritáson – PPP), a GDP százalékában a bruttó megtakarítást, a bruttó tőkefelhalmozást, a szolgáltatások hozzáadott értékét, a feldolgozóipar hozzáadott értékét, a mezőgazdaság hozzáadott értékét, a kutatási és fejlesztési kiadásokat, az exportot és az importot, továbbá a foglalkoztatottságot és a magas technológiai igényű exportot (a feldolgozóipari export százalékában).

Társadalmi mutatók

A társadalmi mutatók közül a születéskor várható átlagos élettartamot, az oktatási és az egészségügyi kiadásokat veszik figyelembe a GDP százalékában. Továbbá kalkulálnak az írni és olvasni tudók, az internetpenetráció, a mobiltelefonnal rendelkezők arányával, a humántőke-index (HCI) mutatóval és a városi népesség megoszlásával.

A módszertan

Az index értéke minden esetben nulla és 1 között szóródik. A nulla az alacsony, míg az 1 közeli értékek a magas fejlettségi fokot mutatják. A mutató számításakor az ismertetett részmutatókat veszik figyelembe a mutatók, melyek azonos súlyt kapnak, és később ezeknek a számtani átlagát veszik az egyes kategóriák értékének meghatározásához.

(Forrás: Világgazdaság: Horváth É.)

Vádat emelnek a mûhús ellen

A mûhús-elõállítást azzal vádolják, hogy túlzott és korai, egyben súlyos gazdasági, társadalmi és közegészségügyi vonatkozásai vannak.

Az osztrákok, a franciák és az olaszok kilenc másik uniós országgal együtt azzal érvelnek, hogy a laboratóriumban termesztett hús fenyegetést jelent a „valódi élelmiszer-elõállítási módszerekre”, egy diplomáciai forrás azt mondta az Euractivnak, hogy „eltûlzott és korai”. A laboratóriumban termesztett hús „nem jelent fenntartható alternatívát az elsõdleges mezõgazdasági termeléshez”, és olyan etikai, gazdasági, társadalmi és közegészségügyi kérdéseket vet fel, amelyek „létfontosságúak a jövõ társadalma számára” – olvasható a minisztertanácsnak küldött jegyzékben, amit az EU mezõgazdasági miniszterei a napokban vitattak meg. „Ezek a gyakorlatok veszélyt jelentenek az elsõdleges mezõgazdasági alapú megközelítésekre és a valódi élelmiszer-elõállítási módszerekre, amelyek az európai gazdálkodási modell középpontjában állnak”, áll a dokumentumban. A jegyzék sokatmondó címe („A KAP szerepe a jó minõségû és elsõdleges mezõgazdasági élelmiszertermelés megõrzésében”) síkra száll amellelt, hogy „sejtalapú élelmiszer-termelési gyakorlat” maradjon a jellemzõ.

A jegyzék szerzõje az osztrák, francia és olasz delegáció, és a Cseh Köztársaság, Ciprus, Görögország, Magyarország, Luxemburg, Litvánia, Málta, Románia és Szlovákia delegációi támogatják.

(Forrás: Agrárágazat: Kohout Z.)

Hitelesen • Gyorsan • Röviden

Emberhalál madarinfluenzától

A madarinfluenza H3N2 és H10N5 törzseinek kombinált típusú, fajokon átívelő fertőzésében halt meg egy nő tavaly decemberben. Az Anhui tartományból származó 63 éves nőnek más alapbetegségei is voltak.

Hozzá tették, hogy a vírus teljes genomszekvencia-elemzése kimutatták, hogy a H10N5 vírus madár eredetű, és nem volt képes hatékonyan embereket fertőzni, a betegség kitörése egy epizodikus, madárról emberre történő, fajok közötti átvitel. A vírus emberre való fertőzésének kockázata alacsony.

Mi a szén-dioxid piac?

A szén-dioxid-piac egy olyan pénzügyi felület, amelyen kibocsátási egységekkel kereskedhetnek. A vevők itt jogot vesznek bizonyos mennyiségű üvegházhatású gáz, például szén-dioxid előállítására. A vásárlók általában olyan szervezetek, amelyek nem tudják a szükséges mértékben csökkenteni a szénlábnymukat. Azok, akik ilyet vásárolnak, általában olyan szervezetek, amelyeknek nincs kapacitásuk, befektetésük vagy idejük szénlábnymuk csökkentésére. Ez gyakran az üzleti tevékenységük természetéből adódik, mint például az acél, a petrokémiai termékek és a cement, amelyeket nem olyan könnyű dekarbonizálni. Az eladók pedig nagyrészt olyan vállalatok, amelyek a fenntarthatósági céljaiknak megfelelően csökkentik a környezetterhelésüket, így a rájuk vonatkozó, számukra ingyenes kvótájuk egy részét áruba bocsáthatják.

Mi a Bluen?

A Corteva Agriscience nemzetközi mezőgazdasági kutató-fejlesztő vállalat által Magyarországon nemrég bevezetett BlueN® biostimuláns a Szegedi Biológiai Kutatóközpont kísérletei szerint pozitív hatást fejtett ki a napraforgó termésére.

Vigyázz! SMS kalózkod

Ismét sms-es csalással próbálnak lépre csalni magyarokat csalók. A telefonra érkező üzenetük szerint egy cég bővülés miatt sürgősen keres online, otthonról végezhető, részmunkaidős munkához 25-55 év közötti munkatársakat. A szöveg szerint a pozícióval napi 2-80 ezer forint között lehet keresni, azonnali kifizetéssel. Az sms végén van egy - állítólag - ezzel a munkalehetőséggel kapcsolatos link. Arra senki se kattintson rá!

Pick botrány

Bicsaknyitogató. Egy osztrák Billa áruházban olcsóbb ugyanaz a magyar Pick szalámi, mint itthon. Az átlagbérekre vetített szalámi-index pedig még ennél is jóval borúsabb képet fest, hiszen egy átlag osztrák jóval többet tud bespárizolni az „ungarische salamiból” a fizetéséből - ráadásul még olcsóbban is kapja. A Pick Szeged Zrt. korábban az eltérő árazási gyakorlattal és az alacsonyabb áfával magyarázta, hogy egyes nyugati országokban olcsóbbak a termékeik, mint Magyarországon. Leszögezték azt is: erre nekik nincs hatásuk.

A glifozát utódja

Most viszonylagos csönd van a rossz hírű gyomirtó szer, a glifozát körül, sőt néhány hónapja az EU-ban tíz évvel meghosszabbították a használati engedélyét. Az egyik nagy gyártó, a német Bayer mindenesetre, különösebb hírverés nélkül, a vegyszer barátságosabb utódjának fejlesztésén dolgozik. 30 év után valami nagyon új gyomirtó jön.

Tartósabb, olcsóbb napelemek

Az utóbbi napokban két olyan korszakalkotó eredmény is érkezett, ami gyökeresen megváltoztathatja a napelemek piacát. A teljesítmény és a tartósság növelésével nagyot eshetnek a panelek árai a közeljövőben. A brit Oxfordi Egyetem spin-off vállalata, az Oxford PV bejelentette, hogy világrekordot jelentő, 25 százalékos hatékonyságú napelemet készített. A technológia egy vékony perovszkitréteget és egy szintetikus napenergia-átalakító anyagot kombinál hagyományos szilícium napelemekkel.

A Michigani Egyetem szintén nemrég osztott meg új kutatási eredményét. Arra jöttek rá, hogy a teljesítmény szempontjából ígéretesebb és környezetbarátabb perovszkit kristályos napelemek miképpen maradhatnak versenyben a jóval tartósabb szilícium alapú modulok mellett.

Előre jelzi a halpusztulást

Az MBH Bank Agrár- és Élelmiszeripari Üzletága valamint, a Magyar Akvakultúra és Halászati Szakmaközi Szervezet (MA-HAL) szakemberei Magyarországon és Európában is egyedülálló vízminőség-monitorozó és korai előrejelző rendszert mutattak be. A teljes egészében hazai fejlesztésű rendszer egyik legfőbb előnye, hogy segít előre jelezni a tömeges halpusztulást kiváltó oxigénhiányos állapotot a tavakban, ezáltal lehetőséget adva a megelőző beavatkozásra. Emellett eredményesebb gazdálkodást tehet lehetővé, és alapját jelentheti a fenntarthatósági célok meghatározásának is.

Világszínvonalú módszer a hamis méz kiszűrésére

A méz eredetiségének igazolására a Semmelweis Egyetem és a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem világszinten egyedi módszert dolgozott ki. A laboratóriumi teszt a méz saját és hozzáadott összetevői között a kisebb eltéréseket is gyorsan és hatékonyan mutatja ki, így alternatívája lehet a jelenleg alkalmazott bonyolultabb és költségesebb analitikai módszereknek – olvasható az egyetem weboldalán.

A kutatók célja az volt, hogy az új analitikai módszerekkel valamennyi, a méz manipulálására használt eljárást nagyobb pontossággal kimutassák, s így igazolható legyen a botanikai vagy földrajzi eredet, a hamisítás vagy a túlmelegítés ténye.

 Mellody, a vega méz

Méhek nélkül is létezhet méz? Egy merész szerb vállalkozó Amerikában bejegyzett cége most olyan vegán mézpótlókkal akar az európai piacra betörni, ami a vállalkozó reményei szerint tíz év alatt kiszorítja a hagyományos mézet a piacról.

 Magas vastartalmú kukorica

A Kínai Mezőgazdasági Tudományos Akadémia kutatói, gensebézet alkalmazásával, magas vastartalmú kukoricafajta létrehozásán dolgoznak, amelynek a kilónkénti vastartalma (a hektáronkénti termés csökkenése nélkül) elérheti a 70,5 milligrammot, ami a termesztésben lévő fajtákhoz képest több kétszeres – írja a whychinese.co.za.

 Kukoricából biogáz

Csaknem 100 százalékos tisztaságú, növényi rost alapú biometánt táplálnak a hazai földgázhálózatba az E.ON Hungária csoport és a Pannonia Bio Zrt. együttműködésében. A vállalat dunaföldvári üzemében a gabonafeldolgozás során kiválasztott rostból köztes terméként biometán készül.

 Szénből cseppfolyós üzemanyag

A kínai Anhui tartományban az állami tulajdonban lévő Shaanxi Yanchang Petroleum csoport megépítette a világ legnagyobb olyan gyárát, amely a szenet cseppfolyós üzemanyaggá képes átalakítani, évente mintegy 600.000 tonnás mennyiségben – olvashatjuk az scmp.com hírportálon.

A gyár egy úgynevezett DMTE új technológia segítségével az etanolt tulajdonképpen nem közvetlenül a szénből, hanem a kokszolókemence gázaiból – azaz a kokszyártás melléktermékéből – állítja elő, és ez a technológia földgázból vagy acélgyári gázból is nagyüzemi etanol-termelést tesz lehetővé.

Energiát termel a közút

Az Egyesült Királyságban valósították meg a világon először azt a közúti energia-visszanyerő rendszert, amin csak át kell haladni egy autóval, hogy villamosenergiát töltsön a rákapcsolt akkumulátorokba. A londoni ROUUTE vállalat öt év alatt tervezte meg, dolgozta ki, szabadalmaztatta és állította elő az E:GEN névre keresztelt, fenntartható energiaforrást.

Fenyőliszt adalékanyag

Az oroszországi Altaj Kraj kutatócsoportja bebizonyította a fenyőliszt hatékonyságát a szarvasmarhák, a libák és a csirkék takarmányozásában. A tudósok kitartanak amellett, hogy a fenyőfa őrlt zöld tömegének keverékéből készült fenyőliszt értékes takarmányvitamin-forrássá válhat az állatok étrendjében.

A fenyőliszt karotinban és cukorban gazdag. Olyan makro- és mikroelemeket tartalmaz, mint a kalcium, a foszfor, a vas, a réz és a mangán – írta az egyik tudós.

Különleges aroma a bornak

Meglepő eredményt hozott a szőlő és a kender közötti növénytársítás, ami különleges és utánozhatatlan aromát biztosít a bornak. Új-zélandi természetők és kutatók (a Hark & Zander cég részéről) ezt a társítást a gyakorlatban kipróbálva azt tapasztalták, hogy az pozitív előnyökkel jár, mind a talaj egészségi állapotára és termékenységére, mind a szén-dioxid tartalmának tárolására.

Instant erdő

Árnyékot adnak, port kötnek meg és a közérzetre is jó hatással vannak az úgynevezett instant erdők, amelyek telepítése tavasszal kezdődhet meg Debrecenben. Ez is része a város Zöld Kódexének. A program által szárazságtűrő, dézsás növények díszíthetik a belvárost – számolt be a kezdeményezésről a dehir.hu. Mint írják, 2023-ban 1300 fa került a földbe az „Ültessünk 10 ezer fát Debrecenben!” program részeként, idén tavasszal pedig a tízezredik csemetét is elültetik.

A városban évek óta zajlik fásítás, de számos helyen a közműhálózat miatt nem lehet őket elültetni. Erre jelenthetnek megoldást a mozgatható, dézsás növények – az úgynevezett instant erdők kialakítása is részét képezi a Zöld Kódexnek.

Terjed a drónposta

A Walmart az Amazonnal száll versenybe a drónos csomagszállításban, tapasztalatok szerint, a „drón-posta” egyre népszerűbb a vásárlók körében. Amennyiben az embereknek nincs idejük boltba menni, vagy lemaradt valami a bevásárlólistáról, nem kell újra autózni és sorban állni, hanem elég egy drón szolgáltatásait igénybe venni.

Kétlábú biorobot

A Tokiói Egyetem kutatóknak sikerült a bravúr: mesterséges csontvázat kombináltak biológiai izmokkal, hogy létrejöjjön egy kétlábú, járni és fordulatokat végrehajtani képes biohibrid robot. A hozzá hasonló, korábban készült gépek csak egyenes vonalban tudtak haladni, és kizárólag nagy – ebből fakadóan pontatlan – fordulásokkal mozogtak. A kisebb helyen, finomabb mozgásokat végrehajtó, új robot az első olyan technológia a műfajban, ami alkalmas akadályokkal teli terepen történő használatra.

Gyárimunkás robot

A Boston Dynamics fejleszti azt az önállóan dolgozni képes humanoid robotot, ami egy frissen kiadott videó alapján összetett mozdulatsorokra képes, miközben hatékonyan, gyorsan válogat és pakol autóalkatrészeket. És ez még nyilván csak a kezdet.

Japán csodagép

A Japán Yanmar AG célja, hogy fenntarthatóbbá és környezetbarátabbá tegye a mezőgazdaságot. Az e-X1 névre keresztelt elektromos mezőgazdasági gép nemcsak a károsanyag-kibocsátást csökkentené, hanem a csendesebb és a környezetbarátabb működést is kínálna - írta meg a Future Farming. Ez vállalat szerint jobb munkakörülményeket ígér a gazdálkodók számára, különösen az éjszakai munkák, a külterületi gazdálkodás és az üvegházi feladatok során. A vállalat 2025-re tervezi a koncepció piaci monitoringjának megkezdését.

EU támogatás a kerecsensólyomnak

A világszerte veszélyeztetett kerecsensólymok európai uniós állományának kétharmada Magyarországon fészkel. A hazai ragadozó madárfaj védelméért folytatott munkát az Európai Unió LIFE programja is támogatja. A kerecsen Magyarország kultikus madárfaja nagy valószínűséggel a kerecsensólyom Altaj-hegységi változata, nálunk fokozottan védett, természetvédelmi értéke 1 millió forint. A faj európai állományának jelentős része a Kárpát-medencében fészkel, így megőrzésében is kiemelt szerepe van a magyarországi hazai természetvédelemnek - áll a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület (MME) hétfői közleményében.

Kerecsensólyom az év madara

A kerecsensólyom lett az év madara 2024-ben – közölte szerdán a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület (MME), amely szerint a faj megőrzésében óriási a magyar természetvédelem felelőssége, mert a kerecsensólyom kontinentális szinten is kiemelkedő természeti értékünk.

Megérkeztek a hódpatkányok

A hódpatkány agresszív terjedése egyre nagyobb mértékeket ölt a Balaton-felvidéki Nemzeti Parkban, de még van esély az állományok felszámolására. A Park Igazgatósága a vadgazdálkodási ágazattal együttműködve szelektív vadászati rendszerekkel (kilövés, csapdázás) dolgozik a faj visszaszorításán – írja a hirbalaton.hu.

A hazai helyzetet kezelőknek nehézségekkel kell szembenézniük, mivel a vadgazdálkodóknak nem érdeke a nutria faj irtása, amíg nem okoznak komoly károkat gazdaságilag. Emellett az is komoly gondot jelent, hogy a szomszédos országokból folyamatos utánpótlás érkezik. Szerencsére nem csak ezek a hatékony módszerek léteznek a ritkításra.

Vadászható lesz a farkas?

Az Európai Bizottság jogszabályban tesz javaslatot a szürke farkas védelmének csökkentésére.

A javaslat szerint a faj lekerülne a Berni Egyezmény fokozottan védett állatfajainak listájáról, és ezentúl a védett, de vadászható fajok listáján szerepelne. Ettől még hazánkban a farkas nem válna vadászható fajjá, és a faj magyarországi védettségére sem lenne ez hatással.

A WWF Magyarország azonban a Bizottság elnökének kezdeményezését határozottan elutasítja, mert bár a javaslat a faj hazai védelmét nem érintené a gyakorlatban, azonban hosszú évek nemzetközi természetvédelmi munkáját vetné vissza Európában.

Halak: kihalás veszély

Nyilvánosságra hozták a veszélyeztetett fajok globális vörös listáját, melyből kiderült, hogy mostanra olyannyira rossz a helyzet, hogy az édesvízi halfajok negyedét (!) fenyegeti a kihalás veszélye világszerte.

Jelentősen csökkenthetik a hazai gím- és dámállományt

A hazai nagyvadlétszám az elmúlt három évtizedben megduplázódott, de a valóságos szám minden bizonnyal a jelentett adatokat is felülmúlja. A 2023. évi hivatalos vadlétszámbecslés szerint napjainkban a nagyvadlétszám meghaladja a 600 ezret. Ezen állomány táplálékigénye sokszorosa a vadászatra jogosultak által a vad számára kijuttatott takarmánymennyiségnek. Az ügyben lépést sürget a NAK Vadgazdálkodási Osztálya. A korábbiaknál több vadat lőnének ki.

A víz világnapja

A Víz Világnapja minden év március 22-én megtartott esemény. Célja, hogy ráirányítsa a figyelmet a mindenki számára elérhető, tiszta víz fontosságára és az édesvízkészletek veszélyeztetettségére. A világnapot 1992-ben, a Rio de Janeiróban tartott nemzetközi Környezet és Fejlődés konferenciát követően kezdeményezte az ENSZ közgyűlése, és először egy évvel később, 1993-ban tartották.

Világszerte több mint 3 milliárd ember függ az országhatárokat átszelő vizektől. Ennek ellenére napjainkban csak 24 országnak van együttműködési megállapodása a közös használatról.

A 2024. évi Víz Világnap mottója: Víz a békéért.

Világszerte jelentős módon felgyorsult a felszín alatti vízkészletek csökkenése az elmúlt 40 évben – áll egy friss tanulmányban. A kutatók szerint mindez a nem fenntartható módon folytatott öntözésnek és az éghajlatváltozásnak tudható be.

A felszín alatti vizek jelentik a mezőgazdasági üzemek, a háztartások és az ipar fő édesvízforrását. Megcsappanásuk súlyos gazdasági és környezeti veszélyeket jelenthet, beleértve a terméshozamok csökkenését és a pusztító felszínsüllyedést, különösen a tengerparti területeken – áll a Nature tudományos folyóiratban megjelent tanulmányban.

I Forrás

Híreket nem kommentálunk!